

A' RÓMAI TSASZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNÉK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Szeredán 14. Májusban. 1788.

Ma Pünköszt első napja, hólnap második napja,
hólnap-után megy a' Szeredai Kurir Postája
— mit tsináljunk már most, hogy a' mi E. Olva-
fóinknak adóssok ne maradjunk? — igen hirtelen
és rövideden látsúk, hogy áll.

a' *Márs Mezeje:*

A' Muszkák Hertzeg Kóburgtól el-váltak; azért a'
Kotzimi Basa, kinek már segítsége is érkezett, tse-
desen alszik; annál-is inkább; mivel Hertzeg Kó-
burg a' Táborát vizsgálva vontnak lenni mondatik. —
A' Dubitzai tsata után érkezett némelly különös Le-
velek, mellyek az ezen tsatában el-ésett F. Tsászári

katonáknak számát 12-ezerre vettették vala, na
larmát okozának Bétsben; de a' 7-dikben ki jött
tsi hadizörténetek Levele egészíszben meg-vigasz-
a' Publikumot; midőn minden el-esett Tsászári ka-
náknak számát csak 120-ra, és a' meg-sebesített
nek 410-re tette. Az el-esett Törökök közzül itt
minden el vitteken kívül 1000-nél több találtak
tsata helyén. Itt a' következő Historiát írók fo-
ják a' mi hibáinkat meg-jobbítani, ha vagy egy tí-
frával (0) többet, vagy kevesebbet találtunk irt
— A' Lengyel Levelekben azt olvassuk, hogy
zen közönséges tárfaságoiskának hatát-szélein véghete-
len a' Törökség; kik ha bé-találnak Lengyel-ország-
ba ütni, nem kis munkát adnak a' Lengyel és Musz-
ka Sergeknek. — A' Románzov Tábora későn é-
kezett, a' terhes utak miatt Benderhez. A' Her-
tzege Repnin Serge-is, mely az Otkakov ostromlás-
ra rendeltetett, már tovább késett, mintsem a' czei
lett volna. — A' mint némely Levelek írják, a'
Belgrádi ostromhoz úgy hozzá készültének vala,
hogy ezen hónapnak 9-dikén munkához kezdjének,
és 12 napok alatt a' Várba költözvén 25-dikben az
egész ostromló Sereg Belgrádban ébédeljen. Ha 9-
dikben bizonyosan hozzá kezdettének, 6 napok
latt fulnakbe hat a' hangja; addig pedig légyünk
egy kis illendő várakozással. — Báró Herbert Ur,
a' Konstantinápolyban volt Internuntzius, a' maga
tulajdon keze-írása-szerént, a' Velentzei Tárfaság-
nak *Tzara* nevu Várofsában vagyon, hól a' maga
Feleségét és gyermekeit várja Livornoból, és min-
den órán Bétsben fogjuk szemlélni. — A' közönsé-
ges Levelekben sokat olvassunk a' mi nem igaz; Ts-
lám azok közé tartozik ez-is; hogy a' F. Tsászá-
a'

a' Frantzia, Barátságban fel-adott volna azért; mi-
 vel Belgiumban öök ráznák azt a' fát, melyről rozsfz-
 izu gyümölcsek hullanak, és — Hogy 6 hetekig
 tartó fegyver nyugvas (armistium) lenne. — Hogy
 a' Török Nagy - Vezér a' maga roppant Táborával
 Serviába meg-érkezett légyen, és Belgrád-felé kö-
 zelgeisen minden levelek erősítik. — Szemendriából
 egy tarifza a' fül, és edgy fák Tiszt - fő küldetett
 Konstantinápolyba. (a' Budai Levelek -szerént) a-
 zér, hogy azok-szerént a' meg-ígért arannyot ki-fi-
 zessék, és e' mellé illyen tzedúla vala tétettve:
 Imé mi már 1000 Császári és K. Keresztény kato-
 nákat le-vágunk; melynek bizonyosságára azoknak
 fuleket, és a' Tiszteknek fejeket el - küldöttük —
 lehetett itt Török fül-is elég. — Fő Hadnagy Gájtz;
 kiról azt irtuk vala, hogy a' Sinai Klastromnál el-
 esett, még él; de Török fogságban. — A' Német
 Gyalog Tiszteknek a' Spádé helyet Magyar kardot
 adtanak. Minden Tisztek *Tsuka-szin* kaputot vi-
 selnek, és edgy pár töltött pistoly léssen övökbe
 szurva, hogy a' hól szükség öök-is óltalmshafásák
 magokat. — A' Sepsi Szentgyörgyről 30-dik Apr-
 költ tudósítás - szerént, a' Székely Húfzár Seregnek
 Stabja Obester Súltz alatt a' Tömösi havások' aljára
Purkeretz neyü faluba költözött, és onnan a' szél-
 kapukat őrizettel tartya. Ezen havason őrizetben
 volt fő Hadnagy Báró Radák Lörintz Ur, ki a' F.
 Királyi Testőrzök Sergében már 4. esztendeitől fog-
 va *Kuriri* szóigálatot téssen vala, hideglelésben meg-
 halálozott. Ezen szokkal írja-le azon nagy érdemü
 hiteles Tudósító halálát. „ A' szegény Báró azzal
 rontatta-el magát, hogy midön leg-erősebben lelta
 a' hideg, akkor masérozott-ki a' havasra, és éppen

akkor rendkívül való hideg idő-lévén; olly rozfá-
lett, hogy mások vették-le a' lováról; mingy
Brasova vitték, és ott kevés idő alatt meg-halál-
ván; hadi-pompával el-temettetett; Nem jól írta
Magyar Kurir első Tudósítója, hogy a' Bozzait-
tában csak 65 Székelyek estenek volna-el; mert
109-en estenek-el; a' többi ekkori tudósítás mi-
igaz. Ezekre a' szélekre annyi Tsászári Nép jött
hogy már a' félelem helyett figét mutatunk Ma-
rojeninek. Ide érkeztek a' Gréfen és Szávoja Se-
geknek nagy része. — A' Bozzait tsata alkamatósá-
gával úgy meg-ijedtenek vala a' Brasvaiak, hogy
a' Vár ajtait be-zárva tartják vala; de most minden
félelemtől üressék. — Morvából 6000 Réklutál-
vagnak már a' Tábornál. — A' Hétsi Artillistáknak
60 ezer tüzi-tesztet (Bombi-gránát) kellett nagy
sietséggel készíteni, mellyek a' Táborhoz hasonló
sietséggel vitettenek-le. — Azon Török foglyok-
ról, mellyek a' Sabáts meg-vételekor el-fogattak va-
la, iratik Péterváradról, hogy minden bú és gond-
nélkül dohányoznak; ezeknek száma mégyen 800-
ra, kik között vagnak a' Komendáns Memhet A-
ga, még 2-főbb, és 29 alsobb Agák, 1 Auditor,
3 Török Papok, 32 Zászló-tartók, az all-Tisz-
tek, köz-emberekkel edgyütt 618-ra telnek, 5 Si-
dók, 3 keteskedők, és egy néhány-szeretsén és ke-
resztyén szolgák. Ezek mind kenyeret kapnak,
azonkívül a' köz-ember napjára 4 krt., a' Zászló-
tartók 8 krt. más Tisztek 12 krt. a' főbb Agák pe-
dig 48 krt.

*Bihar Vármegyében Nagy-Váradon Szombá-
ton, az az: 26-dik Aprilis volt azon nap, melyen
a' Kalotsára részváltatott Ersek Gróf Kolonits László*

16 Ur ő Excellenciája a Váradi Káptalan Templomában Fő-Páfztori hivatalyára nézve a Romából *conferált*ot Erfeki Palliumát fel-vette. Más-nap úgy mint 27. Apr. a N. Váradi Megyében *resolvált*ot Kalatai Xaverius Ferentz Püspök Ur ő Nagyságát Gróf Kolonits Kalotsai Ersek Excellenciája fel szentelte nagy ceremóniával, mely két Solennitások alkalmatosságával *adstánso*k voltak Csannadi Püspök Kristovits Imre Ur ő Excellenciája, és N. Váradi Praepost Gróf Kornis Ferentz Ur ő Nagysága. Midőn pedig az örvendetes Solennitásoknak vége lett volna, elsőbben N. Várad Várofsa részéről Raicher Ur által, annak-utánna Püspöki nevü Mező-Várofsa Fő-Biraja Bodnár István Ur által gyönyörűséges Magyar-orációkkal, végezetre a Papi-rend részéről N. Váradi Praepost Gróf Kornis Ferentz Ur ő Nagysága által Deák ékes Orációval Ujj Püspök Urunk ő Nagysága közöntetett, és ő Nagysága által-is illő tisztelettel vétetett.

Annak-utánna a különb különb-féle állapotú s tekéttetü egyben gyült Rendeknek nem csak a Püspöki Residentziában, hanem kunn a Városon-is egy néhány helyeken ételek italok bőv mértékekben adattak az ő Nagysága rendeléseiből.

Elegyes Tudósítások.

Ma Pünköszt első napja midőn ezeket írjuk; és noha Bétsben nem Brassóban vagyunk, még-is előre tudjuk, hogy fel-sült Mavrojéni a maga fel-tett széljában. Ő azt ígérte vala a maga embereinek, hogy a Pünköszt innepét Brassóban fogná meg-ülni. Kétség-kívül nem tudja ő még, hogy itt Szászok laknak

nak; kik a' szállást kérőket a' szomszédbs igazítják — azonban itt a' hadi erő-is, a' Szebeni Levelék-szerént, meg-fokasítottván, már most, a' Felsőleges rendelések-szerént, a' mi hadi népunk nem csak a' széleken lévő Paszuszokot oltalmazza, hanem az ellenséget-is vadászlja és szerentséfen nyomja bejebb a' szélekről.

A' Török-foglyok szorgalmatoson vizsgáltnak, hogy vallyon a' Török-köntös alatt mindenek könyümetélve vagynaké vagy nem? hogy a' közelebb bortsátott Levelünkéből tudva lévő Felsőleges rendelés szerént, a' Török fegyvert fogott Keresztények a' büntetés' ráájára vonattathassanak.

Mellyik lehetne emlékezetesebb nap Konstantinápolyban mint az, a' mellyen Mártziusban a' Mustafa az ő békeiséget szerető szivéért hivataljától megfosztatván fogságba, a' Szultán a' maga Menyete kéivel, a' Kapután Bafsa a' maga Hajos-Sergeirel a' Tengeren, a' Nagy-Vezér 160-ezerből álló Táborával a' szárazon egy napon indulának ki Konstantinápolyból.

Midőn nem régiben a' F. Császár a' Törökországi szélen lévő Táborát vizsgálta, megtekinti a' Sabátsal által-ellenben lévő új Sántzot-is. Látja, hogy egy Pattantyus éppen akkor igazgatja az ágyúkat, hogy az ezen Sántzot vérmes szemekkel néző ellenségnek jobb moddal megfelelhessen. Kérdi ő Felsőlege a' Pattantyustól, meg-tudnáé azt a' házat (mely a' Császárnak éppen akkor tűnvén szeme-eleibe újjal mutatja vala) gyujtani? Miért nem? felel a' Pattantyus — azonban hozzá készül, el-süti az ágyút és leg-ottan égni kezd a' ház. A' Török Komenzánsnak egy kertje, melyben egy Filegoria vala épít-

pitve éppen által-ellenben vala; izélba veszi ezt-is és le-lovi. A' Tsászfár meg-veregető a' Pattantyusnak vállát 's mondá: *Brávó fő Hadnagy Ur!* én által-odom, kigyelmednek ezen Sántznak óltalmát. Ezen Pattantyus született Bétsi-fi, és Szülőihez küldött maga Leveléből tudjuk ezen tudósítást.

Sabátsnak meg-vétele után a' Káprara Regementje maradott vala ezen Várnak őrizetére; a' több ott munkálodott Sergek a' Zemleni Táborhoz visszafu tértenek.

A' Dubitzai Véres-tsatához még ezeket adhatyúk: „A' sebbe esett Vezérek között nem Generál *Kühn*, a' mint ittuk, hanem Gen. *Schlaun* holt-meg; a' lábát-is ezen előbb nevezett Vezérnek nem az ágyú-gollyóbis, hanem a' puska-gollyóbis törte-őszve, kinek Hitefse született Báró *Sándor Kis-afszony* a' napokban indúta-el Zagrábiába, hól ezen Vezér Ur magát gyógyittatja) szerentsétlen Férje vigasztalására. — Dubitza magában egy igen tsekély Erőtség, csak edgy 2 ölnyi fallal vagyon körül véve; azonban már-is sok Hazafiak ontották itt véreket. — Apr. 25-dikén a' mi népünknek egyedül a' Vakmerő bátorsággal járó vitézségeknek lehet tulajdonítani, hogy itt majd 3 annyi ellenséget, nagy veszedelmekkel ugyan, de még-is a' Törököknek nem kifsebb kárával visszaverének. Borzad az embernek haja-szája belé mikor olvassa azt, a' mit edgy itten jelen volt Tiszt Ur ír ezen tsatáról. „Midőn az *Eszterházi* nevét lvifelő *Márs* fiai reájok rohantak és sokakat közzütök a' fegyverfival (*Bajanet*) által még által döfőlesek volna; sokan a' Törökök le-kutzorodtsanak, és fegyver alatt a' miénknek lába ikhoz mászván,

ké-

késekkel verték keresztül. De ezen fene- vad n
 vaszsággal igen kevésre menének; mert ez által
 miénket még-jóbban boszszú-állása háboritván, in
 kább életeket hogy sem a győzedelmet engedés
 volna kezekből ki-tekerni. Nem külömben a' Grö
 fen Hűzfárjai valának azok a' Vitéz Hunyadi val
 ságos vitéz maradéki, kik az Una vizén lévő bi
 dunkra rá-tóldult fok Törököket szerentsésen visztu
 kergették, és a' hidat meg-óltalmazták. — Magá
 a' fő-igazgató Vezért Hertzeg Liktenfláint itt egy
 fő Török Tifzt üzöbe vévén fokáig kergeti vala
 kit-is a' Hertzeg pistolyra kapván szerentsésen a
 gyon lött. Ezen Török Tifztnél, a' nálla lévő
 főbb hólmik között találtatott egy Török imádság
 is, melynek meg-tólmátsóltatásán a' Hertzeg nem
 keveset tudálkozék, midőn látná, hogy ez-által
 Mahumed Proféta arra kéretik, hogy a' Kereszté
 nyek Vezérének, kit egy Hertzegnek hall lenni
 fejét venni segittené. Most az Elifiumban szemite
 hányhattya ezen el-esett Török - Tifzt Profétájá
 nak, erőtlenséget 's más hamis tsalárdságát. Ezt a
 búzgó imádságot a' Hertzeg ide Bétsbe a' maga H
 tefsének által-küldötte, azzal a' Levéllel edgyütt
 mellyet ő Felségétől nyert, és a' mellyel követke
 zendő Levelünkben fogunk szólgálni.

Az idegen Nemzetek előtt-is ottan ottan dítsekedhetünk a
 mi Hazánk-fisival. — Erdelyi Hazafi Egerpataki Pál Ur, a'
 természet ajándékaival olly gazdag Hazájának nagyon székes
 ges és hasznára tartozó Tudományokban u. in. a' Természet
 Hittoriában, Botanicában és más Orvosi Tudományokban ma
 gát fundamentumotón és fáradságtalan szorgalmatossággal el-ké
 szítvén, és a' Doktori Tudományokból a' próbát dítseretesen
 ki-álván itt a' Bétsi Univerfitásban 21. Apr. Orv. Doktori Tifz
 éleltre emeltetett.